

РОЛЬ ОСВІТНЬОГО СЕРЕДОВИЩА ФАКУЛЬТЕТУ У ФОРМУВАННІ ТВОРЧОЇ ОСОБИСТОСТІ МАЙБУТНЬОГО ФАХІВЦЯ МУЗИЧНОГО МИСТЕЦТВА

THE ROLE OF THE EDUCATIONAL ENVIRONMENT OF THE FACULTY IN THE FORMATION OF THE CREATIVE PERSONALITY OF THE FUTURE SPECIALIST OF THE MUSIC ART

Стаття присвячена розкриттю питань формування творчої особистості майбутнього фахівця музичного мистецтва в умовах освітнього середовища факультету. Розглянуто поняття «професійна підготовка» та визначено, що одним із провідних завдань професійної підготовки майбутніх фахівців музичного мистецтва є формування їх творчої особистості. Проаналізовано основні наукові праці вітчизняних та закордонних дослідників та встановлено, що творчість є однією з особистісно-розвивальних потреб особистості. Визначено поняття «творчість» як процес генерації нових, оригінальних ідей, які реалізуються в створенні нового, унікального продукту. Досліджено погляди вчених на сутність творчої особистості, її компоненти та характеристики. Розкрито основні музично-творчі здібності, які притаманні особистості фахівця музичного мистецтва. Окреслено основні етапи розвитку творчої особистості. Встановлено, що творча діяльність майбутніх фахівців музичного мистецтва є невіддільною складовою їх професійної підготовки, виокремлено та схарактеризовано види, у яких вона втілена: виконавська, педагогічна діяльність та науково-дослідна робота. З'ясовано, що ключовою умовою формування творчої особистості майбутнього фахівця є створення освітнього середовища. Спираючись на здійснений аналіз поглядів вчених на сутність освітнього середовища, визначено специфічні особливості, які характерні для освітнього середовища закладу вищої освіти. Особливу увагу приділено аналізу структурних компонентів та типології освітнього середовища, яка запропонована вченими та зроблено висновок, що найбільш значущим типом освітнього середовища, яке безпосередньо впливає на формування активної та ініціативної особистості, а також спрямовує її до самоосвіти та самовдосконалення є творче освітнє середовище. Визначено дефініцію поняття «освітнє середовище факультету», обґрунтовано значення індивідуальної форми організації навчальної роботи, окреслено ознаки та схарактеризовано умови, які сприяють ефективній організації та функціонуванню творчого освітнього середовища.

Ключові слова: творчість, творча особистість, музичне мистецтво, музично-творчі здібності, майбутні фахівці музичного мис-

тецтва, освітнє середовище, факультет, творче освітнє середовище.

The article is devoted to the disclosure of issues of formation of creative personality of the future specialist of musical art in the educational environment of the faculty. The concept of "professional training" is considered and it is determined that one of the leading tasks of professional training of future specialists in music art is the formation of their creative personality. The main scientific works of domestic and foreign researchers are analyzed and it is established that creativity is one of the personal developmental needs of the individual. The concept of "creativity" is defined as the process of generating new, original ideas that are implemented in the creation of a new, original, unique product. The views of scientists on the essence of creative personality, its components and characteristics are studied. The basic musical and creative abilities inherent in the personality of a music art specialist are revealed. The main stages of development of creative personality are outlined. It is established that the creative activity of future specialists in music is an integral part of their professional training, the types in which it is embodied are identified and characterized: performing, pedagogical activity and research work. It was found that the key condition for the formation of the creative personality of the future specialist is the creation of an educational environment. Based on the views of scientists on the nature of the educational environment, identified specific features that are characteristic of the educational environment of higher education. Particular attention is paid to the analysis of structural components and typology of educational environment, which is proposed by scientists and concluded that the most important type of educational environment that directly affects the formation of active and proactive personality, and directs it to self-education and self-improvement is a creative educational environment. The definition of the concept of "educational environment of the faculty" is determined, the importance of the individual form of organization of educational work is substantiated, the features and conditions that contribute to the effective organization and functioning of the creative educational environment are outlined.

Key words: creativity, creative personality, musical art, musical-creative abilities, future specialists of musical art, educational environment, faculty, creative educational environment.

УДК 378.096:37.032:78
DOI <https://doi.org/10.32843/2663-6085/2022/44/2.23>

Сімакова С.І.,
аспірантка кафедри початкової
і професійної освіти
Харківського національного
педагогічного університету
імені Г. С. Сковороди

Постановка проблеми в загальному вигляді.

На сучасному етапі розбудови та модернізації системи вищої освіти пріоритетного значення набуває формування творчої, духовно розвиненої особистості, яка здатна до самостійного мислення, пошуку та отримання нових знань, створення оригінальних ідей та концепцій. Згідно із Законом України

«Про освіту» серед основних принципів освіти в Україні особливе місце належить створенню умов для повної реалізації здібностей, таланту, всебічного розвитку кожної людини [12]. Оскільки фахівець музичного мистецтва сьогоденності – особистість, яка потребує ґрунтовного володіння комплексом музично-педагогічних знань, умінь та

навичок, виконавською майстерністю, методами самостійної, пошукової діяльності, сформованих особистісних та професійних якостей, на перший план діяльності факультету закладу вищої освіти висувається створення освітнього середовища, яке б максимально сприяло розвитку творчої особистості майбутнього фахівця.

Аналіз останніх досліджень і публікацій.

Проблема формування творчої особистості перебуває в центрі уваги сучасних дослідників Н. Богданової, О. Вознюка, І. Сокол, Р. Ніколаєвської та ін. Визначенню ключових питань формування творчої особистості майбутніх фахівців, зокрема, майбутніх учителів присвячені праці О. Акімової, І. Бонь, Н. Казьмірчук, О. Полякової, С. Осадчук, В. Сапогова, С. Сисоєвої, Т. Фефілової, О. Харцій та ін. Окремі аспекти формування творчої особистості майбутніх учителів музичного мистецтва досліджено в працях Г. Бродського, Г. Кондратенко, В. Олійника, І. Шевченко, Г. Яківчук.

Виділення не вирішених раніше частин загальної проблеми. Незважаючи на значну кількість наукових праць, присвячених проблемі формування творчої особистості, залишаються недостатньо висвітленими питання формування творчої особистості майбутніх фахівців музичного мистецтва в освітньому середовищі факультету.

Мета статті полягає у визначенні сутності, специфічних особливостей, ролі освітнього середовища у формуванні творчої особистості майбутніх фахівців музичного мистецтва.

Виклад основного матеріалу. Особливе значення в умовах розвитку сучасної системи вищої освіти належить професійній підготовці майбутніх фахівців та, зокрема, майбутніх учителів. В. Безлюдна звертається до тлумачення професійної підготовки майбутніх учителів та визначає її у якості системи організаційно-педагогічних заходів, що зорієнтована на особистісний розвиток студента, метою та кінцевим результатом якої є формування готовності студентів до виконання майбутньої професійної діяльності [1, с. 181–182].

Згідно з твердженням вчених, сьогодні професійна діяльність педагога-музиканта набуває оновленого змісту. О. Ростовський підкреслює, що високого творчого рівня викладання може досягти тільки вчитель, який здатний об'єктивно та всебічно осмислити педагогічні явища та факти, критично оцінити та творчо перетворити педагогічну дійсність [14, с. 16]. Отже, одним із ключових завдань професійної підготовки майбутніх фахівців музичного мистецтва є формування їх творчої особистості.

У сучасних наукових працях з філософії, психології та педагогіки приділяється особлива увага визначенню сутності понять «особистість» та «творчість». Так, В. Рибалка зазначає, що особистість є людиною, особою, якій притаманна

соціально та індивідуально зумовлена система вищих психічних властивостей, для якої характерно залучення людини в суспільство, спілкування та діяльність, що передбачає оволодіння та створення духовних, матеріальних, культурних та природних цінностей [13, с. 204].

Д. Долматова стверджує, що термін «особистість» характеризує суспільну сутність людини, що пов'язана із засвоєнням різного виробничого та духовного досвіду суспільства. На думку дослідниці, особистість є соціально обумовленою системою психічних якостей індивіда, що визначена залученістю людини в конкретні суспільні, культурні та історичні відносини [3].

Рушійними силами особистості визначені її потреби. О. Музика визначає такі групи особистісних потреб: соціальні, екзистенційні та особистісно-розвивальні (когнітивно-творчі). Соціальні потреби представлені: потребами в належності, персоналізації, самоактуалізації, самореалізації, самоствердженні, визнанні, спілкуванні, статусі та престижі. Екзистенційні потреби виражені потребами в суб'єктності, самоідентичності та сенсі життя. До особистісно-розвивальних потреб належать: пізнавальна потреба, потреби в розвитку здібностей та творчості. Потреба у творчості у єдності з творчим сприйняттям себе та особистих здібностей визначає самоконструювання та самоздійснення особистості [11, с. 217–224].

У філософському енциклопедичному словнику поняття «творчість» визначено як «продуктивна діяльність за мірками свободи та оновлення, коли зовнішня детермінація людської активності змінюється внутрішньою самовизначеністю. Елементи творчості притаманні людській діяльності взагалі, але як окремий різновид діяльності творчість характеризується продукуванням нових результатів» [20, с. 630]. У сучасному тлумачному психологічному словнику творчість схарактеризована у якості психічного процесу створення нових цінностей, а також діяльності результатом якої є створення нових матеріальних і духовних цінностей. Як культурно-історичне явище творчість має особистісний та процесуальний аспект [18, с. 520].

Таким чином, творчість є однією з головних особистісно-розвивальних потреб особистості. На наш погляд, творчість є процесом генерації нових, оригінальних ідей, які реалізуються в створенні нового, унікального продукту.

Діяльність людини стає творчістю лише за умови сприяння розвитку людської особистості, людської культури та головним чином – духовності особистості. Творчість особистості завжди базується на принципах істини, добра, краси, а також їх синтезі – духовності [8, с. 81].

Н. Скок стверджує, що людина, яка безперервно перебуває в процесі духовної діяльності, невинно зазнає змін, розвивається, переходить

на новий рівень, заперечує свій старий стан, при цьому зберігає та розвиває його позитивні моменти, формує нові духовні якості, які відповідно стають причинами творчо-перетворюючої діяльності суб'єкта [16, с. 83].

Аналіз низки досліджень, присвячених визначенню сутності та основних ознак творчої особистості, дає підставу стверджувати, що ці питання знаходяться в центрі особливої уваги сучасних вчених. Для нашого дослідження актуальним є визначення творчої особистості запропоноване В. Моляко, який характеризує її у якості людського індивіду, що прагне до оригінального, нового, при цьому заперечує звичне, володіє високим рівнем знань, умінь аналізувати та порівнювати явища [10, с. 16–17].

С. Коновець серед компонентів творчо розвинутої особистості виокремлює: здатність ризикувати; гармонійність (єдність спонтанності та цілеспрямованості); прагнення до здійснення творчої діяльності в різних галузях життя; самовираження та самоствердження у творчості; рівень культури та естетичної підготовки; широту естетичних потреб та інтересів, які можливо формувати в практиці сучасних навчальних закладів різного типу [6].

Ключовою характеристикою творчої особистості є наявність творчих здібностей. В. Калашин визначає поняття «творчі здібності» у якості синтезу властивостей та особливостей, що характеризують ступінь відповідності особистості вимогам певного виду творчої діяльності та зумовлюють рівень її результативності [5, с. 11].

У процесі опанування загальнопедагогічних та спеціальних музичних дисциплін на музично-педагогічному факультеті в майбутніх фахівців формуються індивідуальні музично-творчі здібності, що сприяють досягненню високих результатів у майбутній професійній діяльності, визначають формування виконавської культури майбутніх педагогів-музикантів, спрямовують їх до творчих пошуків.

Серед основних музично-творчих здібностей притаманних фахівцю музичного мистецтва розглянемо наступні:

1. Емоційне сприйняття музичного твору, що полягає в здатності відчувати красу музики, усвідомлювати та осмислювати власні почуття та емоційні відгуки, які нею викликані.

2. Творче мислення, яке втілюється в новизні, оригінальності ідей, прагненні до нестандартного розв'язання завдань.

3. Творча уява та фантазія, яка являє собою процес створення оригінальних мистецьких образів, які визначають неординарність та новизну створеного мистецького продукту.

4. Музична пам'ять, яка полягає в здатності до запам'ятовування та відтворення музичного матеріалу.

5. Ладо-висотне відчуття, яке полягає в здатності відчувати висотне положення, взаємовідношення музичних звуків.

6. Музично-слухове уявлення, яке є здатністю сприймати та відтворювати почуту мелодію.

7. Музично-ритмічне чуття, яке виражається в здатності до точного відтворення музичної часової одиниці твору.

Д. Клозен характеризує основні детермінанти людини у творчій діяльності: 1) особисті ресурси (її розум, темперамент, сила та ін.); 2) джерела підтримки та керівництва (різноманітні норми, інструкції, рекомендації, які надають можливості орієнтуватись у світі); 3) можливості або перешкоди в реалізації особистих цілей, які залежать від соціальної приналежності, раси, віку, статі та світової ситуації; 4) власні зусилля особистості, її діяльність. Природна творча активність реалізується в діяльності та її соціальній формі – праці, яка охоплює психічну та фізичну сфери життя [17, с. 39].

С. Сисоєва виділяє стадії, притаманні розвитку творчої особистості:

1. Вибіркова мотиваційно-творча спрямованість особистості на конкретну діяльність.

2. Інтелектуально-творчий потяг особистості до конкретного виду діяльності.

3. Підвищена професійно-творча активність особистості в конкретному виді діяльності.

4. Перші значні творчі досягнення.

5. Стійка творча продуктивна діяльність.

6. Розвиток таланту.

7. Геніальності [15, с. 133].

Творча особистість студента – майбутнього фахівця музичного мистецтва формується безпосередньо в процесі професійної підготовки та реалізується в майбутній професійній діяльності. Пріоритетним завданням діяльності музично-педагогічних факультетів закладів вищої освіти є забезпечення умов для художньо-естетичного розвитку особистості та пряме залучення майбутніх фахівців до творчої діяльності. У цьому аспекті, однією з центральних умов розвитку, формування та становлення особистості майбутнього фахівця визначається освітнє середовище закладу вищої освіти.

Освітнє середовище як чинник розвитку особистості майбутніх фахівців схарактеризовано в працях: І. Габи, О. Гори, Н. Лобач, Р. Семенової та ін.

Нам імponує твердження В. Ясвіна, який визначає освітнє середовище як систему впливів і умов формування особистості відповідно до заданого взірця, а також систему можливостей для її розвитку, які містяться в соціальному та просторово-предметному оточенні [21, с. 14].

М. Братко розглядає сутність освітнього середовища вищого навчального закладу та характеризує

його у якості комплексу умов, можливостей та ресурсів (поміж яких виокремлюються матеріальні, фінансові, особистісні, технологічні, організаційні, репутаційні), що забезпечують освіту особистості й складаються в установі з конкретною метою, яка здійснює освітні функції з надання фахової вищої освіти і реалізує можливості загальнокультурного та особистісного розвитку суб'єктів освітнього процесу [2, с. 71].

Спираючись на здійснений аналіз поглядів науковців визначимо такі специфічні особливості притаманні освітньому середовищу закладу вищої освіти:

1. Реалізація мети освітнього середовища залежить від спільних та особистих потреб, позицій, дій, особистого внеску та активності кожного суб'єкта освіти.

2. Організація залежить від суспільних освітніх, соціальних та культурних тенденцій суспільства.

3. Перебуває під впливом зовнішніх та внутрішніх факторів, що визначають зміни, а також особливості його створення та функціонування, варіативність та динамізм.

4. Організація та функціонування освітнього середовища визначена міжособистісною комунікацією в ньому (викладач-студент, студент-студент, викладач-студент-студенти).

5. Функціонує у взаємодії декількох освітніх середовищ, що в результаті забезпечує комплексний розвиток особистості.

Е. Заредінова стверджує, що освітнє середовище вищого навчального закладу представлено такими структурними компонентами: *стратегічний* (впровадження в освітній процес вищого навчального закладу ідей особистісної, смислової, рефлексивної наукових парадигм) та підходів (системного, аксіологічного, суб'єктного); *соціокультурний* (вищий навчальний заклад, з однієї сторони, є сутнісним компонентом соціокультурного середовища в широкому (макро форматі), є його об'єктом, а студенти є споживачами здобутків культури; з іншої сторони, у вищому навчальному закладі створюються умови для реалізації потенціалу студентів як суб'єктів культури; *особистісний* (втілює діяльність, спілкування, стосунки, поведінку суб'єктів освітнього процесу); *ціннісно-смисловий* (умови та ресурси, що сприяють формуванню аксіологічної та смислової сфери особистості); *суб'єктно-діяльнісний* (реалізація суб'єктної позиції, активності, ініціативності, створення умов для самореалізації та самоактуалізації студентів); *комунікативний* (спілкування у форматі «міжсуб'єктної» партнерської взаємодії, яке ґрунтується на паритетних стосунках викладача та студентів на засадах діалогічної, дискусійної моделі спілкування); *технологічний* (впровадження сучасних освітніх технологій належними концептуальними, змістовними та процесуальними складниками) [4, с. 55–56].

До визначення типології освітнього середовища активно зверталися закордонні та вітчизняні вчені: М. Братко, Я. Корчак, Ю. Шапран, В. Ясвін та інші.

Одна з найбільш змістовних типологій освітнього середовища в контексті визначення її виховного потенціалу була запропонована в працях Я. Корчака. Серед основних типів освітнього середовища вчений визначає: догматичне, ідейне, спокійного проживання, середовище досягнень і кар'єри.

Догматичне середовище – це середовище з певними традиціями, наявністю авторитету, жорстким дотриманням дисципліни, порядку яке уможливорює формування серйозної, сумлінної, впевненої в собі особистості. Дане середовище формує високу моральність, відчуття внутрішньої рівноваги, відповідальність, працьовитість, але водночас визначає й розсудливість особистості, яка за певних обставин може трансформуватися в пасивність, нерозбірливість у правах та істинності. Духовна сутність середовища не змінюється навіть при несприятливих умовах та в разі обмеження фізичних потреб.

Ідейне середовище забезпечує вільний процес творчості особистості, сприяє особистісній ініціативі. Середовище формує активну особистість з високим моральним естетизмом, яка перебуває в постійній боротьбі, у власних пошуках та відкриттях, думка якої поважається та підтримується.

Середовище спокійного проживання формує особистість, для якої праця не є справою життя, а виступає у якості засобу для забезпечення власних зручностей та бажаних умов. Людина не виявляє прагнення до досягнення та пошуку, вона сама визначає свій власний шлях на основі зустрічей, бесід, отриманих вражень від життя, продукує особистий світогляд.

Середовище досягнень і кар'єри засноване на розрахунку, прикрашанні дійсності, дотриманні етикету та здійсненні самореклами. Мета досягається за допомогою матеріальних засобів або високих зв'язків [7, с. 90–94].

У нашому дослідженні ми спираємося на визначення типології освітнього середовища педагогічного університету запропоноване Ю. Шапран. Дослідниця класифікує такі типи освітнього середовища:

1. *За впровадженням нововведень*: традиційне, призначення якого полягає в спрямуванні особистості до опанування академічними знаннями, підготовці особистості до самостійного життя; творчо-інноваційне, яке характеризується креативно-перетворювальною функцією, яке визначає розвиток творчих здібностей студентів, творче перетворення дійсності шляхом виконання різного типу професійних завдань, впровадження інновацій у професійну діяльність.

2. *За видами діяльності*: ігрове, яке виконує стимулювальну функцію, тобто визначає зацікавленість особистості у різних видах професійної діяльності; навчальне, що виконує освітню функцію, сприяє опануванню студентами професійними знаннями, вміннями та навичками, оволодінню методами самостійної пізнавальної діяльності; професійне, основне призначення якого полягає у виконанні адаптивної функції, допомозі в підготовці та пристосуванні особистості до майбутньої професійної діяльності; комунікативне, яке характеризується комунікативною функцією, сприяє опануванню навичками та прийомами комунікації, формує міжособистісні зв'язки, визначає психоемоційну міжособистісну комунікацію.

3. *За особливостями оточення*: природне, функція якого полягає в спрямуванні особистості до здійснення професійної діяльності на екологічній основі, формуванні морального ставлення до проблем екології та довкілля; соціальне середовище, яке виконує суспільно орієнтовану функцію, призначення якого полягає в орієнтації фахівця на постійне оновлення та поглиблення наявних знань у соціумі, а також встановленні соціальних зв'язків; інформаційно-освітнє середовище поряд із віртуальним спрямовано на пошук та передачу актуальної освітньої інформації, ефективно оволодіння сучасними інформаційними технологіями.

4. *За специфікою впливу на особистість*: здоров'язбережувальне, розвивальне, виховне та рефлексивне, які сприяють розумінню цінності та призначення життя, формуванню здоров'язбережувальної свідомості та внутрішніх принципів особистості, орієнтовано на формування духовних, естетичних світоглядних позицій та установ особистості, визначає розвиток пам'яті, уваги, мислення, усвідомлення та розвиток здібностей майбутнього фахівця, орієнтує особистість на самовдосконалення [19, с. 7].

Таким чином, враховуючи запропоновані вченими типології освітнього середовища, ми можемо стверджувати, що найбільш впливовим типом освітнього середовища, що в найбільшій мірі визначає формування та розвиток творчих здібностей, сприяє активності та ініціативності особистості майбутнього фахівця шляхом постійної творчої діяльності, спрямовує його до самоосвіти є творче освітнє середовище. Необхідність організації та забезпечення ефективного функціонування даного типу освітнього середовища на музично-педагогічних факультетах зумовлено самою специфікою музично-педагогічної діяльності, оскільки сутнісним її компонентом визнана творчість, а поряд із нею формування, розвиток та художньо-естетичне виховання майбутнього фахівця.

Отже, спираючись на аналіз поглядів вчених щодо характеристики освітнього середовища,

ми розуміємо освітнє середовище факультету як сукупність матеріальних та духовних чинників, які впливають на особистість майбутнього фахівця в процесі професійної підготовки, визначаючи таким чином його професійний та особистісний розвиток.

Згідно з твердженням Ю. Мировської, творчий характер середовища закладу вищої освіти визначається: системою умов створених у закладі освіти, прагненням викладачів, які мають бути спрямовані на найповніше розкриття здібностей, інтересів та нахилів студентів, стимулювати їх до саморозвитку, самореалізації, визначати розвиток умінь, творчу активність, ініціативність, а також групою, яка спрямована на творчу та пізнавальну діяльність, складовою якої є кожний студент [9, с. 216].

Формування творчої особистості майбутнього фахівця музичного мистецтва у творчому освітньому середовищі факультету відбувається з певною метою у ході різних форм організації навчального процесу (лекції, практичні, семінарські заняття та ін.), але провідне значення має саме індивідуальна форма навчальної роботи. У процесі вивчення дисциплін (сольний спів, музичний інструмент та ін.) які відбуваються у формі індивідуального практичного заняття відбувається найбільш конкретна творча взаємодія викладача та студента, що надає можливість викладачу врахувати всі характерні особливості індивідуальності студента (риси характеру, темпераменту, наявний рівень музичних та загальнокультурних знань, виконавської підготовки), забезпечується передача виконавського досвіду, розширення музично-естетичного світогляду студентів шляхом індивідуально-орієнтованого підбору музичного репертуару, надання можливостей для самовиявлення особистості завдяки залученню до різноманітних видів музично-творчої діяльності.

Зазначимо, що однією з провідних форм організації освітнього процесу музично-педагогічних факультетів є професійна підготовка майбутніх фахівців. У процесі професійної підготовки відбувається залучення студентів до різноманітних видів творчої діяльності, що надає широкі можливості для розвитку особистості. Виконавська діяльність як невіддільна складова підготовки студентів-музикантів сприяє формуванню артистичної, емоційної особистості, здатної до внутрішнього осягнення та усвідомленої передачі змісту музичного твору та його художньої інтерпретації, яка передбачає цілісне, всебічне ознайомлення виконавця з текстом музичного твору, осягнення його ключової ідеї, визначення почуттєвої та емоційної сфери. В основі художньої інтерпретації лежить не тільки тлумачення змісту закладеного у твір композитором, головною ознакою є наявність творчої свідомості виконавця, його власного

творчого погляду, емоційного переживання художнього образу. Імпровізація також посідає важливе місце у виконавській діяльності. Її сутність полягає в створенні музичного твору безпосередньо в момент його виконання. Імпровізація сприяє формуванню творчої фантазії, уяви, творчого мислення.

Педагогічна діяльність майбутніх педагогів-музикантів також передбачає практичну складову, де вагоме місце займають заняття з педагогічної практики, які включають опанування майбутніми фахівцями сучасними методиками, інноваційними технологіями навчання. Значення педагогічної практики у формуванні творчої особистості полягає в тому, що вона потребує від студентів самостійного пошуку вирішення складних професійних завдань та нестандартних підходів до них, вміння проектувати навчальний процес, аналізувати та корегувати власні педагогічні дії.

Науково-дослідна робота передбачає залучення студентів-музикантів до розв'язання актуальних проблем мистецької освіти, що сприяє опануванню ними навичками самостійного пошуку та отримання знань, аналізу та систематизації наукової інформації, визначенню нових методів вирішення складних професійних завдань, формує наукове мислення.

Отже, творча діяльність майбутніх фахівців музичного мистецтва є невіддільною складовою їх професійної підготовки, яка втілена в таких видах діяльності як: виконавська, педагогічна діяльність та науково-дослідна робота. Залучення майбутніх фахівців до всіх видів діяльності в процесі їх професійної підготовки сприяє розкриттю та розвитку їх музично-творчих здібностей, забезпечує формування гармонійної, різнобічно розвиненої особистості, орієнтує майбутніх фахівців на майбутню професійну діяльність.

На нашу думку, ефективна організація та функціонування творчого освітнього середовища факультету зумовлені дотриманням низки таких умов: формування та закріплення стійкої мотивації та інтересу майбутніх фахівців до творчої, самостійної, пошукової діяльності; створення сприятливої та комфортної творчої атмосфери на факультеті; впровадження особистісно-орієнтованих освітніх технологій; використання активних форм та інноваційних методів навчання у процесі професійної підготовки; організація та забезпечення творчої міжособистісної комунікації.

Висновки. Таким чином, освітнє середовище факультету закладу вищої освіти є одним із найвпливовіших факторів, яке в сукупності взаємодіючих умов та компонентів сприяє формуванню духовно розвиненої, активної та ініціативної особистості, спрямовує студентів до опанування різноманітними видами творчої діяльності в процесі

їх професійної підготовки, забезпечуючи у такий спосіб розвиток комплексу музично-творчих здібностей, які визначають становлення та успішність студентів у майбутній професійній діяльності. Серед основних типів освітнього середовища саме творче освітнє середовище визначається найбільшим впливом на особистість шляхом ефективної його організації та залучення особистості майбутніх педагогів-музикантів до музичної та художньо-творчої діяльності.

Перспективу подальших досліджень даної проблематики вбачаємо у поглибленні її теоретичних та методичних аспектів.

БІБЛІОГРАФІЧНИЙ СПИСОК:

1. Безлюдна В. В. Професійна підготовка майбутніх учителів іноземних мов у системі вищої освіти. *Педагогічні науки: теорія, історія, інноваційні технології*. 2016. №4 (58). С. 178–185.
2. Братко М. В. Структура освітнього середовища вищого навчального закладу. *Наукові записки. Серія: Педагогічні науки*. 2015. № 135. С. 67–72.
3. Долматова Д. Т. Особистість та рушійні сили розвитку особистості. URL: <https://www.cuspu.edu.ua/ua/vseukrainska-naukovo-praktychna-internet-konferentsiia-psykholohichni-umovy-stanovlennia-osobystosti-u-suchasnomu-suspilstvi/prohrama/6221-osobystist-ta-rushiyni-syly-rozvytku-osobystosti> (дата звернення: 25.10.2021).
4. Заредінова Е. Р. Освітнє середовище вищого навчального закладу: наукові підходи до трактування структури. *Вісник Національного авіаційного університету. Серія: Педагогіка, Психологія*. 2017. № 11. С. 53–58.
5. Калошин В. Ф. Розвиток творчості учнів : методичний посібник / ред.: В. Калошин, Д. Гоменюк, Сушенцева Л. Л. Харків : Основа, 2008. 112 с.
6. Коновець С. В. Проблеми творчого розвитку особистості – Лабіринти еволюції. Становлення людини і людства – Новий Акрополь. *Філософія – Культура – Волонтерство – Новий Акрополь*. URL: <https://newacropolis.org.ua/theses/babb0ab8-4903-4218-acc4-a4196b08a319> (дата звернення: 20.11.2021).
7. Корчак Я. Як любити дитину / пер. з пол. О. Замойська. 2-ге вид. Харків : Книжк. Клуб «Клуб Сімейн. Дозвілля», 2016. 208 с.
8. Мацко Л. А., Прищак М. Д. Основи психології та педагогіки : навчальний посібник. Вінниця : ВНТУ, 2009. 158 с.
9. Мирівська Ю. І. Створення творчого середовища як умова мотивації до формування художньо-комунікативних умінь майбутніх учителів музики і хореографії. *Проблеми підготовки сучасного вчителя*. 2013. Т. 1, № 8. С. 214–220.
10. Моляко В. А. Психологія рішення школьниками творчих задач. Київ : Рад. шк., 1983. 96 с.
11. Музика О. Л. Взаємодія потреб і здібностей у розвитку творчо обдарованої особистості. *Актуальні проблеми психології* : збірник наукових праць Інституту психології імені Г. С. Костюка НАПН України. 2014. XII, № 20. С. 213–228.

12. Про освіту : Закон України від 05.09.2017 р. № 2145-VIII : станом на 21 листоп. 2021 р. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2145-19#Text> (дата звернення: 02.02.2022).

13. Рибалка В. В. Словник із психології та педагогіки обдарованості і таланту особистості : термінологічний словник. Київ; Житомир : Вид-во ЖДУ ім. І. Франка, 2016. 424 с.

14. Ростовський О. Я. Професійна підготовка майбутніх учителів музики: проблеми і перспективи. Наукові записки. *Тернопільський державний педагогічний університет*. 2001. № 2. С. 15–22.

15. Сисоєва С. О. Основи педагогічної творчості : підручник. Київ : Міленіум, 2006. 344 с.

16. Скок Н. С. Духовність як необхідна складова буття творчої особистості в ідеальній реальності. *Наука. Релігія. Суспільство*. 2008. № 1. С. 81–84.

17. Туриніна О. Л. Психологія творчості : навч. посіб. Київ : МАУП, 2007. 160 с.

18. Шапар В. Б. Сучасний тлумачний психологічний словник : близько 2500 термінів. Харків : Прапор, 2007. 640 с.

19. Шапран О. І., Шапран Ю. П. Типологія освітнього середовища в умовах компетентнісно-зорієнтованої педагогічної освіти. *Педагогічна освіта: Теорія і практика. Психологія. Педагогіка*. 2015. № 23. С. 4–10.

20. Шинкарук В. І. Філософський енциклопедичний словник. Київ : Абрис, 2002. 752 с.

21. Ясвин В. А. Образовательная среда: от моделирования к проектированию. Москва : Смысл, 2001. 365 с.